

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 652 sahifa,
6-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Fizika ta'limida integratsiyalashgan yondashuv: mazmuni va ahamiyati.....	10
<i>Doniyorova Iroda Baxtiyor qizi</i>	
Zamonaviy boshlang'ich ta'lim: milliy dastur, kompetensiya va xorijiy tajriba integratsiyasi.....	14
<i>Omonova Nilufar Parda qizi</i>	
The Role of Environmental Project-Based Learning in Developing EFL Learners' Productive Skills.....	19
<i>Xujanova Shaxina Abdullayevna</i>	
Boshlang'ich sinflarda integratsiyalashgan ta'limning pedagogik aspektlari	24
<i>Eshpo'latova Elnora Yo'ldoshovna</i>	
Talabalarda stressga barqarorlikning nazariy va amaliy tahlili.....	29
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Maxmudova Shahzoda Maksudovna</i>	
Malakaviy o'quv amaliyoti jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda didaktik ta'minotning ahamiyati.....	32
<i>Ramozonova Bahoroy Sadriddinovna</i>	
Oliy ta'limda raqamli pedagogikaning institutsionlashuvi: boshqaruv, siyosat va raqamli transformatsiya strategiyalari.....	36
<i>Nuraliyeva Dilshoda Yo'lichiboy qizi</i>	
Aholini jismoniy sog'lomlashtirishda sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlarni tashkil etish metodikasi.....	41
<i>V. Sh. Raximov</i>	
O'spirinlik davrida motiv va motivatsion sohalarning kasb tanlashdagi o'rni	46
<i>Rayimqulova S., Pulatova R., Do'smatova S., Matyakubova Shohista Odambov qizi</i>	
Tarbiyachi shaxsining shakllanishida psixologik determinantlarning roli	51
<i>Vasila Yusupova</i>	
Kasbiy ta'lim o'quvchilarini ijodiy qobiliyatini oshirishda xorijiy tajribalardan foydalanish	55
<i>B. X. Sharopov</i>	
Raqamli axborot makonida gumanistik g'oyalarni integratsiyalashning nazariy konsepsiyasi	59
<i>Isanov Najotbek Ilmamat o'g'li</i>	
Fanlararo integratsiya asosida o'quvchilarda iqtisodiy bilimlarni rivojlantirish imkoniyatlari.....	63
<i>J. M. Fayzullayev, Ortiqova E'zoza Olimjon qizi</i>	
Millatlarning o'ziga xos dunyoqarashining psixologik xususiyatlari	67
<i>Murxashev Axmadxon Olimjon o'g'li</i>	
Xalqaro ta'lim dasturlari asosida kasbiy ta'lim muassasalarida metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	70
<i>S. A. Qarshiboyev</i>	
Ijtimoiy media kontentlari orqali talabalarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning nazariy asoslari.....	74
<i>Suyunov Rustam Sadriddinovich</i>	
Ko'p tilli muhitda ingliz tilini o'rganishning lingvistik xususiyatlari	78
<i>Teshaboyeva Mohichexra Sohijon qizi</i>	
Axborotlashgan jamiyat sharoitida bo'lajak pedagoglarning mediakompetentligini rivojlantirish zarurati.....	81
<i>Umarov Azizbek Vaxobovich</i>	
O'quvchilarda badiiy matn leksikasini o'zlashtirishdagi qiyinchiliklar: muammo va yechim.....	85
<i>Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini ma'naviy tarbiyalashda Ahmad al-Farg'oniy asarlarini kompyuter imitatsion modellari asosida o'qitish metodikasi.....	89
<i>S. S. Qulmurodova</i>	
Enhancement of Periodontal Disease Management Strategies in Individuals With Chronic Hepatitis C Following Attainment of a Sustained Virological Response.....	92
<i>Makhmudova Ugi'loy Bakhtiyorovna</i>	
Epithelial-Mesenchymal Transition's Possible Role in the Pathogenesis of Periodontitis (Literature Review)	95
<i>Burkxonova Zarafuz Kobilovna</i>	
Gamifikatsiya asosida bo'lajak oligofrenopedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish texnologiyalari mexanizmini tatbiq etish	102
<i>Bozorboyev Javlon</i>	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	106
<i>Jamilova Dilsuza To'iqin qizi</i>	

Elektir va magnit maydonida yorug'likning ikkilamchi sinishi.....	110
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Alimardonov Husan Yorqin o'g'li, Ismatullayev Sayfiddin Panji o'g'li</i>	
Lazer texnologiyalarining zamonaviy qo'llanilishi	114
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Muminova Sevinch Kamoliddin qizi, Begnayeve Dilbar Bobonazar qizi</i>	
Fotometrik kattaliklar	117
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Mamatqulova Zebo Komiljon qizi, Xolmaxmatova Sevara Sirojiddin qizi</i>	
Qutublangan yorug'lik manbalari	121
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Turdimurodova Kumushbib, Normuminova Madina</i>	
Tabiatdagi optik hodisalar	125
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Qudratova Sevinch Otabek qizi, Ulasheva Ruxshona Rustam qizi</i>	
Rus tilini o'qitishda kompetensiyaga asoslangan innovatsion yondashuvlardan foydalanish	129
<i>Erkinova Nozima Utkir qizi</i>	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilarning ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasini tadqiq etishning ilmiy-metodologik tahlili	133
<i>Ikmatullayev G'. Z.</i>	
Raqamli ta'lim platformalarida matematika o'qitishda sun'iy intellekt yordamida baholash tizimini takomillashtirish	136
<i>Mirzayeva Shahlo Abduraxmanovna, Akbarov Ulug'bek, Abdivaliyeva Umida</i>	
Linguistic and Pedagogical Foundations of Teaching English as a Foreign Language in The Uzbek Context.....	140
<i>Shokirova Mushtariy</i>	
Sun'iy intellektning ta'lim jarayonidagi transformatsion roli	144
<i>Uzoqboyev Xojiakbar Qobuljon o'g'li</i>	
Enhancing Collaborative Learning and Peer Feedback in EFL Classrooms Through Padlet: a Digital Approach to Group Work and Assessment.....	148
<i>Veronica Khatamova</i>	
Kar va zaif eshituvchi o'quvchilarning rasmlar asosida aqliy faoliyatini rivojlantirishning vizual-didaktik texnologiyalarini takomillashtirish.....	152
<i>Meliqo'ziyev Abduraxmonjon Qahramonjon o'g'li</i>	
Emotsional intellekt – hr menejrlarning qaror qabul qilish kompetensiyasining determinanti sifatida	157
<i>Abdukarimov Muhammadjon Muratovich</i>	
O'g'il bolalarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning tizimli-pedagogik modeli: nazariya, metodologiya va amaliyot	162
<i>Islamova Fotima Shamsiddinovna</i>	
Barkamol yosh avlod fazilatlarini shakllantirishda milliy innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni.....	170
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Development of Prevention of Professional-Pedagogical Deformation on the Basis of Health-Saving Technologies in Higher Educational Institutions.....	174
<i>Saidova Parvina Mirzo kizi</i>	
O'zbek xalq pedagogikasi mazmuni asosida talabalarni oilaviy hayotga tayyorlashning ilmiy nazariy asoslari	178
<i>Rahmonqulova Guliza Faxriddin qizi</i>	
Bolalarning maktabgacha yosh davrida emotsional rivojlanishiga oid nazariy qarashlar tavsifi.....	182
<i>Abduraxmonova Gulmira Arapjon qizi, Yuldasheva Umida Maxmudovna</i>	
Alohida ehtiyojli bolalar uy ta'limini tashkil etishning korreksion pedagogik tizimining tarkibiy komponentlari.....	186
<i>Jo'raxo'jayev Muhammadazizxo'ja Xalilxo'ja o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida multimedia vositalarining ahamiyati.....	190
<i>Umida Marasulova</i>	
Boshlang'ich funksiya va aniqmas integral.....	193
<i>Mirzayeva Shahlo, Isroilova Zahro, Erkinova Shahrizoda, Javliyeva Dilnura</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar adabiyoti kerakmi?!.....	196
<i>Dilfuza Shadiyeva</i>	
Experimental Study on the Psycho-Pedagogical Effectiveness of Mall-Based Multimodal Learning in Developing Pluricultural Competence	200
<i>Azimova Sevara Muzaffar qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Simulyatsion o'quv muhitida fizika o'qituvchilarining o'z-o'zini boshqarish va refleksiv kompetentligini oshirish 205 Muradov Iloxomjon Abduxamid o'g'li	205
	Ta'lim menejmentida strategik boshqaruv tushunchasining evolyutsiyasi 209 Raximjonov Jamshid Rafiqjon o'g'li	209
	Raqamli kompetentlik tushunchasining ilmiy-nazariy talqini va xorijiy hamda mahalliy tadqiqotlar tahlili 214 Umirov Boboyor Baxtiyor o'g'li	214
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyatlar samaradorligini oshirishda pedagogik multimedia vositalaridan foydalanish usullari 218 Abdreimova Maftuna O'ktam qizi	218
	Boshlang'ich sinf texnologiya darsliklarining tuzilishi hamda o'quvchilar yoshiga muvofiqligi 223 Bobolov Nuriddin Tojiyevich	223
	Oliy ta'limda pedagoglarning boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalar 228 Isabekov Bahodir Isabek o'g'li	228
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda tolerantlik madaniyatini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik masalalari 233 Boydavletova Sohiba Abduganiyevna	233
	Aksiologik yondashuv asosida tarbiya fanini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish 239 G'aybullayev Bobur Nomonjon o'g'li	239
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning ahamiyati 243 Toshpo'latova Muxlisa G'olib qizi	243
	Bo'lajak o'qituvchilarning refleksiv kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va ilmiy-nazariy pedagogik asoslari 248 Mamatqulova Saboxat Abduraxmonovna	248
	Maktabgacha ta'limda monitoring va baholash tizimini takomillashtirish 253 Amanova Durdona Kaxramonovna	253
	O'zbekiston yoshlarining ma'naviy va estetik tarbiyasida tasviriy san'at va zamonaviy pedagogik texnologiyalar 257 Esanova Hulkar Abdurayim qizi	257
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida eksperimental-tajriba faoliyatini tashkil etish 261 Gafurova Dilnoza Saloxiddinovna	261
	Ommaviy axborot vositalarining jamiytdagi xavfsizlik hissiga ta'sirining nazariy va amaliy tahlili 266 Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Qoldiboyeva Xayriniso Eldarovna	266
	Milliy o'yinlarni o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari 269 Ismatov Po'latjon Abdumannobovich	269
	Ta'lim sifatini boshqarish jarayonida kvalimetrik parametrlarini takomillashtirishda xorijiy tajribalarning ahamiyati 273 Karimova Maxbubaxon Mukimjonovna	273
	Innovatsion ta'lim sharoitida bolalar adabiyotini o'qitish metodikasini takomillashtirish modeli 278 Mirzayeva Nigora Bozorovna	278
	Matematika o'qitishda milliy qadriyatlarni aks ettirish 282 Mirzayeva Shahlo, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi, Muxtorova Sevinch Asad qizi, Xolboyeva Mushtariy Zayniddin qizi	282
	Ingliz tilida fe'l frazeoformalarining morfologik tuzilishiga xos umumiy xususiyatlar 285 Jo'rayeva Nargiza Shavkatovna	285
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqini o'stirishda interaktiv metodlarning ahamiyati 289 Ramazonova Munisa Hoshim qizi	289
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining lug'at boyligini oshirishda intelektual o'yinlar va interfaol usullardan foydalanish 294 Raxmonova Gulrux Ubaydullayevna, Ibragimova Dildora Turabovna	294
	Maktabgacha ta'limda pedagoglar kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda uslubiy xizmat va hamkorlik mexanizmlarining samaradorligi 298 S. A. Rahmonberdiyev	298
	Yoshlarni destruktiv submadaniyatlar ta'siridan himoyalashning innovatsion pedagogik usullari 304 Xasanova Marxabo Turayevna	304
	Социально-психологические особенности домашнего насилия в условиях трансформации семьи и цифровизации общества 308 Абдукадирова Лаура Юльбарсовна, Абдуллаева Азиза Комилжон кизи	308
	Педагогические основы развития инновационной компетентности педагогов в системе дошкольного образования 315 Гульнара Ахтямовна	315

Роль учебного процесса и творческой деятельности в сохранении психологического равновесия.....	320
<i>Коршубаева Рано Хазраткуловна</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlar (son, shakl, o'lcham, fazoviy munosabatlar)ning psixologik-pedagogik xususiyatlari va rivojlanish bosqichlari	325
<i>Bibizaynab Otaxo'jayeva</i>	
Ertaklarni rollarga bo'lib o'qish orqali o'quvchilarda boshqaruvchanlik qobiliyatini shakllantirish	328
<i>Sobirova Fotimaxon Baxodir qizi, Narkabilova Gulnoza Po'latovna</i>	
Jadid ayollari fenomenining tarixiy va intellektual mohiyati	332
<i>Ergashova Mehriniso Husniddin qizi</i>	
The Importance of Pronunciation in Language Learning	335
<i>Nazarova Gulbaxor Azimjon Qizi</i>	
Ta'lim jarayonida test texnologiyalaridan foydalanishga qo'yiladigan pedagogik talablar	340
<i>Rasulov Ulug'bek Murodulloyevich</i>	
Tibbiyot ta'limida mentor va talaba munosabatlarining tahliliy tafakkurga ta'siri	345
<i>Osbayov Muhammadjon Imaraliyevich</i>	
Oila qadriyatlari va ta'lim tizimi orqali ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirish.....	350
<i>Tuymurodova Donoxon Istam qizi, D. Sh. Yuldasheva</i>	
Будущее французского языка в XXI веке: глобальные тенденции, вызовы и перспективы.....	354
<i>Азамжонova Сарвиноз Шухратовна</i>	
Dars jarayonida o'yin folklori namunalaridan samarali foydalanish usullari.....	360
<i>Safarova Nigora Oxunjonovna, Durmatova Oygul Orifjonovna</i>	
Yosh basketbolchilarni zamonaviy sport mutaxassisligiga yo'naltirishning samaradorligi.....	364
<i>Rahimov Bobirjon Abdurasulovich</i>	
Matematikani o'qitishda vizual tafakkur psixologiyasi.....	370
<i>Inomova Ozodaxon Shavkatjon qizi</i>	
O'zbek oilalarida gender tenglikning etnopsixologik xususiyatlari.....	374
<i>Yusupova Mardona Matkubulovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellekt yordamida aniq fanlarni o'qitish va talabalarning kasbiy-pedagogik kompetensiyalarini shakllantirish	378
<i>Mirzayeva Shahlo, Olmasov Elshod Elmurod o'g'li, Jabborov Muhammadali Abdumannof o'g'li</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish usullari.....	382
<i>Marufova Munira Egamkulovna</i>	
Elektron ta'lim jarayonida "raqamli profilaktika"ni ommalashtirish va "axborot hurujlari"ni bartaraf etish usullari	385
<i>Qo'ng'irotboy Avezimbetovich Sharipov, Sirojiddinov Nuriddin Saxobiddinovich</i>	
Tibbiyot sohasida ayollar karyerasi rivojlanishining imkoniyatlari va to'siqlari.....	393
<i>Axmedova Maysara Baxromovna</i>	
Tog' echkilarida xonakilashtirish natijasida paydo bo'lgan o'zgarishlar	397
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Ashurova Dilorom Abdusamat qizi, Elmurodova Munisa Baxtiyor qizi</i>	
Kumush tovon balig'i (Carassius gibelio Bloch)ning oziqlanish xususiyatlari va suv ekotizimidagi ekologik roli	402
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Rahmonqulova Ruxshona Qudratovna, Xurramova O'g'ilshod Usmon qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga jalb etilgan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlashning pedagogik ahamiyati	406
<i>Akbaraliyeva Mohlaroyim Abdujalil qizi</i>	
O'smirlardagi agressiyani korreksiyalashda art-terapiya metodlarini qo'llashning psixologik jihatlari	413
<i>Jalilova S. X., A'loyeva Fazilat Alijon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda agressiyani bartaraf etishning psixologik texnologiyalari.....	416
<i>G'aybullayeva Anora Tolib qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosida o'quv jarayonini shaxsiylashtirish: nazariya va amaliyot.....	420
<i>Mirzayeva Shahlo, Ergashov Komilbek Muhiddin o'g'li, Rahmonov Og'abek</i>	
Sharq mutafakkirlarining tafakkur va aqliy taraqqiyot masalasidagi qarashlari	423
<i>Manzura Shodmonqulova</i>	
Umurtqalilarda regeneratsiya jarayonlarining molekulyar va fiziologik asoslari.....	427
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Mirzayeva Ruxsora Shukur qizi, Abdurahmonova Marjona Salim qizi</i>	
Qushlarning evolyutsiyasida uchishga moslashish jarayoni.....	432
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Nurillayeva Mavluda Abduvohid qizi, Muhammadiyeva Shaxrizoda Panji qizi</i>	
O'zbekistonning janubiy hududlarida O'rta Osiyo toshbaqasi (Testudo horsfieldii)ning bioekologik xususiyatlari va muhofazasi.....	437
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xasanova Baxtigul Asqar qizi, Jo'rayeva Sojida Abray qizi</i>	

Maktabgacha ta'limda ekologik madaniyatni shakllantirish: "yashil pedagogika"ning global tendensiyalari va innovatsion modellari	441
Bo'riyeva Shahzoda Otaniyoz qizi	
Qushlarning ekologiyasi, biosferadagi o'rni va inson hayotiga ta'siri.....	444
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Qalandarova Muxlisa Aimardonovna, Xamrayeva Feruza Oybekovna	
Pedagogik amaliyot modelining transformatsiyasi: passiv kuzatishdan kasbiy jarayonga chuqur kirib borish tendensiyasi	448
Abdrashitova E. V.	
Ta'lim jarayonida baholashning zamonaviy yondashuvlari va uning o'quvchilar rivojlanishidagi ahamiyati ..	454
Abduraxmonova Dilobar Shuhratbekovna	
Yirtqichlarning ov strategiyalari: evolyutsion moslashuv, neyrofiziologik asoslar va ekologik modellashtirish	458
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Saidov Asadbek Qudratovich, Abdusattorov Abdulqosim Abdulxamidovich	
Yoshlar o'rtasida huquqbuzarliklarning oldini olish	464
Ahmadjonova Shahnozaxon Yarqinovna	
Zamonaviy ta'lim jarayonida funksional savodxonlikni rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari hamda o'quvchilarning amaliy kompetensiyalarini shakllantirish yo'nalishlari.....	467
Alimova Farzona Abdukamalovna, Gubayeva Aziza Ismatillayevna	
Muhandislik ta'limida ijodkorlikni rivojlantirishning nazariy va metodologik yondashuvlar	474
Avazov Jo'rabek Donayevich	
Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida.....	478
D. D. Zuparova, Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Geometriya fanida isbotlashga doir masalalarning o'quvchilarda divergent tafakkurni rivojlantirishdagi didaktik imkoniyatlari.....	483
Davletov Davronbek Egamberganovich	
An'anaviy xonandalikni o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash.....	488
Fazliddinov Zokir Xusniddin o'g'li	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda agressiv xulq-atvor namayon bo'lishi	493
G'ayibova Nargiza Anorbayevna	
Methodology for Organizing Tutoring Activities in the Credit-Module System	497
Isabekov Shavkat Isabekovich	
Ta'lim boshqaruvida rahbarlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari	500
Islamova Dilfuza Dilshodovna	
O'zbek yuridik terminologiyasining boyishining ichki va tashqi manbalari.....	504
Ismoilova Sug'diyona Ashurovna	
Tarbiyasi og'ir o'smirlar orasida jismoniy faoliyat darajasi bilan akademik yutuqlar orasidagi bog'liqlikni takomillashtirish	508
Isoqov Nuriddin Halim o'g'li	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	511
Jamilova Dilsuza To'lqin qizi	
Talaba qizlarning jismoniy faolligini oshirish yo'llari	515
Jumanova Iroda Shokirjon qizi	
Online marketingda emotsional manipulatsiya usullarining ta'siri	518
Nurmatov Nurhayot, Kimsanboyeva Komila Shermuxammadqizi	
O'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etish metodikasi	522
Mamatova Farida Iminjanovna	
Oliy ta'lim tizimida inklyuziv ta'limning mazmuni va uning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	527
Mirsaidova Muborak	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini modellashtirishning didaktik imkoniyatlari va samaradorligi	532
Muxtarova Lobar Abdimannabovna, Shoymurodova Roziya Yusuf qizi	
Amfibialarning teri orqali nafas olishi: morfofiziologik asoslari va evolyutsion ahamiyati	536
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Normurodova Farishta Begmurod qizi, Xolmurodova Dilrabo Panji qizi, Qo'ldoshova Ruxshona Navro'z qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin texnologiyalari asosida bolalarda bilish jarayonining rivojlanishi ...	541
Norqulova Ma'mura Husniddin qizi	
Kasbiy ta'lim tashkilotlarida xalqaro ta'lim dasturlarini joriy qilishning ilmiy-amaliy ahamiyati.....	546
Nosirov Bunyodjon G'offorali o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining oila va jamoat tashkilotlari bilan hamkorligi.....	550
Qambarova Naziraxon Barxonovna	

An'anaviy oila sharoitida kelinlarda noadaptiv psixologik himoya mexanizmlarini kamaytirish bo'yicha psixokorreksion yondashuv	554
Qobilova Nasiba Ismatjon qizi	
Ona tili ta'limida kreativ yondashuv asosida o'quv jarayonini modellashtirishning pedagogik shart-sharoitlari	557
Qulmuminov O'rolboy Safar o'g'li, Jumayeva Hulkar Panji qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	562
Ravshanova Gulnoza Burxonovna, Turdiboyeva Umida Ravshan qizi, Norjigitova Rohila Abduvoid qizi	
Ingliz, o'zbek va rus tillari foydalanuvchilari uchun lug'atlar yaratishning lingvistik va amaliy asoslari	565
Raxmonova Sardora Muminjonovna	
Jismoniy tarbiya darslarini yangicha pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishning nazariy va amaliy asoslari	569
Ro'zmetov Rasul Tangirberganovich	
Sutemizuvchilarning kelib chiqishi va xilma-xilligi	573
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Sattorova Sanobar Boboqul qizi, Salimova Shahrizoda Ikromjon qizi	
Raqamli muhitda voyaga etayotgan o'spirinlarda empatiya va ijtimoiy-emotsional rivojlanishning neyropedagogik xususiyatlari	578
Shamsiddinov G'iyosjon Husniddin o'g'li	
Bo'lajak muhandislarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda dasturlashtirilgan ta'lim vositalarining o'rni	583
Sharipova Nodira Ilxom qizi	
Digital Educational Technologies in Improving the Quality of Teaching: Methods and Practical Implementation	588
Tashpulatova Nafisa Bakhtiyarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ishonchni rivojlantirishda inklyuziv usullardan foydalanish	591
To'laboyeva Irodaxon Maxammadali qizi	
SRDM modeli orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida STEAM kompetensiyalari va Computational Thinking ko'nikmalarini shakllantirish	595
Toshpulatova Niyoxon Shavkatjon qizi	
Umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini tashkil etishning pedagogik shartlari	600
Toshtemirova Dilnoza Abdug'ani qizi	
Development of an Integrated Learning Module Based on Digital Technologies in the Educational Process	604
Umirov Ilkhom Iskandar ugli	
Muskul-skelet tizimi nuqsonli o'quvchilarning nozologik guruhlariga differensial yondashuv asosida adaptiv sportga yo'naltirish	608
Uraimov Sanjar Ruzimatovich, Ubaydullayeva Dilnoza Muhammad qizi	
Boshlang'ich ta'limda alohida ehtiyojga ega bo'lgan o'quvchilarni o'qitishning bugungi holati va muammolari tahlili	612
Uroqova Yorqin qizi	
Inklyuziv ta'lim muhiti asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining texnologiya darslarida ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	615
Xamidova Zarina Iskandar qizi	
Qushlar migratsiyasi va uning ekologik sabablari	619
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Raximova Dilfuza Ilyos qizi, Saburova Sarvinoz Erkabay qizi	
Imkoniyati cheklangan bolalarni jismoniy tarbiya va sportga jalb etishning nazariy va amaliy asoslari	623
Xasanova Nilufar Raxmatovna	
Raqamli avlod tarbiyasida milliy qadriyatlar va ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyati uyg'unligi	628
Xaydarova Xilola Raximberdiyevna	
Разработка алгоритмов для визуализации и анализа решения задач линейного программирования	631
Буронова Муниса Баходировна, Хакимов Дониёр Бахтиёр Угли	
Ta'lim tizimida moliyaviy boshqaruv tushunchasi va iqtisodiy mazmuni	637
Mannanova Maftuna Fazliddin qizi	
Koreya ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvning nazariy asoslari va uning pedagogik mohiyati	641
Adamatov Anvar Ablaqulovich	
Bo'lajak pedagoglarning raqamli didaktik kompetensiyasini rivojlantirish: muammo va yechimlar	645
Uskanov Kaxramon Xalikulovich	
Matematika fanini o'qitishda onlayn platformalardan foydalanish	648
Mirzayeva Shahlo, Yorqulova Mashhura, Boboqulova Durdona	

O'YIN FAOLIYATI VA INTEGRATIV MASHG'ULOTLAR ASOSIDA TARBIYANI TASHKIL ETISH METODIKASI

Mamatova Farida Iminjanovna

Toshkent kimyo xalqaro universiteti, theory and methods of preschool education mutaxassisligi magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada o'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etishning nazariy-metodologik hamda amaliy asoslari kompleks tarzda tahlil qilingan. Tadqiqot doirasida o'yinning bola shaxsini shakllantirishdagi psixologik-pedagogik imkoniyatlari, integrativ mashg'ulotlarning kognitiv, kommunikativ, ijtimoiy va axloqiy kompetensiyalarni rivojlantirishdagi ahamiyati xorijiy hamda o'zbek olimlari qarashlari asosida yoritilgan. Shuningdek, mazkur yondashuvning O'zbekiston ta'lim tizimida qo'llanilish xususiyatlari, statistik ko'rsatkichlar asosidagi dinamikasi va amaliy samaradorligi tahlil etilgan. Ilmiy natijalar shuni ko'rsatadiki, o'yin va integratsiyaga asoslangan tarbiya modeli bolalarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik, ijtimoiy faollik, emotsional barqarorlik va milliy qadriyatlarga hurmat tuyg'usini shakllantirishning samarali mexanizmi hisoblanadi. Maqolada sohani takomillashtirishga doir ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ham ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: o'yin faoliyati, integrativ mashg'ulotlar, tarbiya, maktabgacha ta'lim, bola rivojlanishi, kompetensiya, ijtimoiylashuv, pedagogik texnologiyalar.

Abstract: This article comprehensively analyzes the theoretical-methodological and practical foundations of organizing education based on play activities and integrative classes. Within the framework of the study, the psychological and pedagogical potential of play in shaping a child's personality, as well as the importance of integrative classes in developing cognitive, communicative, social, and moral competencies, are revealed based on the views of foreign and Uzbek scholars. In addition, the features of applying this approach in the education system of Uzbekistan, the dynamics of statistical indicators, and its practical effectiveness are analyzed. The scientific results show that an educational model based on play and integration is an effective mechanism for developing children's independent thinking, creativity, social activity, emotional stability, and respect for national values. The article also develops scientific and practical proposals and recommendations for improving this field.

Key words: play activity, integrative classes, upbringing, preschool education, child development, competence, socialization, pedagogical technologies.

Аннотация: В данной статье комплексно проанализированы теоретико-методологические и практические основы организации воспитания на основе игровой деятельности и интегративных занятий. В рамках исследования раскрыты психолого-педагогические возможности игры в формировании личности ребёнка, а также значение интегративных занятий в развитии когнитивных, коммуникативных, социальных и нравственных компетенций на основе взглядов зарубежных и узбекских учёных. Кроме того, проанализированы особенности применения данного подхода в системе образования Узбекистана, динамика статистических показателей и его практическая эффективность. Научные результаты показывают, что модель воспитания, основанная на игре и интеграции, является эффективным механизмом формирования у детей самостоятельного мышления, креативности, социальной активности, эмоциональной устойчивости и уважения к национальным ценностям. В статье также разработаны научно-практические предложения и рекомендации по совершенствованию данной сферы.

Ключевые слова: игровая деятельность, интегративные занятия, воспитание, дошкольное образование, развитие ребёнка, компетенция, социализация, педагогические технологии.

KIRISH

Zamonaviy globallashtirish, raqamlashtirish va innovatsion taraqqiyot sharoitida ta'lim tizimi oldiga faqat ma'lum bilimlarni o'zlashtirgan emas, balki mustaqil fikrlay oladigan, ijtimoiy faol, ma'naviy barkamol, kreativ va raqobatbardosh shaxsni tarbiyalash vazifasi qo'yilmoqda. Shu bois bolani har tomonlama kamol toptirish, uning aqliy, axloqiy, estetik va ijtimoiy salohiyatini rivojlantirish bugungi pedagogikaning strategik maqsadlaridan biri hisoblanadi.

Ayniqsa, inson shaxsiyatining poydevori qo'yiladigan maktabgacha va boshlang'ich ta'lim bosqichlarida tarbiya jarayonining mazmunan boy, psixologik jihatdan mos, milliy qadriyatlar va zamonaviy yondashuvlar uyg'unligida tashkil etilishi kelgusi ta'lim sifati hamda jamiyat taraqqiyotini belgilab beradi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, aynan erta yosh davrida bolaning intellektual salohiyati, ijtimoiy munosabatlari, emotsional barqarorligi, nutqi va qadriyatlar tizimi jadal shakllanadi. Demak, ushbu bosqichda to'g'ri tashkil etilgan tarbiya jarayoni keyingi bosqichlardagi o'quv muvaffaqiyati va shaxsiy rivojlanishning mustahkam asosini yaratadi.

Shu nuqtai nazardan, o'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etish pedagogikaning eng dolzarb va istiqbolli yo'nalishlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Chunki bola hayotida o'yin tabiiy ehtiyoj, yetakchi faoliyat va dunyoni anglash mexanizmi hisoblanadi. Bolalar o'yin orqali atrof-muhitni idrok etadi, ijtimoiy rollarni o'zlashtiradi, mustaqil qaror qabul qilishni, jamoada hamkorlik qilishni va muammolarga yechim topishni o'rganadi. Psixologik tadqiqotlarda o'yin bolaning ichki imkoniyatlarini faollashtiruvchi va uning ijodiy qobiliyatlarini ochuvchi muhit sifatida baholanadi. Shu ma'noda o'yin faqat ko'ngilochar faoliyat emas, balki kuchli tarbiyaviy, rivojlantiruvchi va kommunikativ vosita hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Integrativ mashg'ulotlar esa zamonaviy ta'limning kompetensiyaviy yondashuviga to'liq mos keladi. Bugungi kunda hayotdagi muammolar alohida fanlar doirasida emas, balki kompleks yechimlar asosida hal etiladi. Shuning uchun bolaga bilimlarni ajratilgan holda emas, o'zaro bog'liq va hayotiy vaziyatlar bilan uyg'un holda berish muhim ahamiyat kasb etadi. Integrativ mashg'ulotlar orqali nutqni rivojlantirish, mantiqiy fikrlash, ijodiy tasavvur, estetik did, jismoniy faollik va axloqiy tarbiya bir vaqtning o'zida shakllantiriladi. Bu esa bolada yaxlit dunyoqarash, tizimli tafakkur va amaliy kompetensiyalar rivojlanishiga xizmat qiladi. Bugungi axborot oqimi kuchaygan, raqamli qurilmalar hayotga chuqur kirib kelgan sharoitda bolalarning jonli muloqoti, jamoaviy o'yinlari va ijtimoiy faolligi ba'zan pasayib bormoqda. Natijada diqqatni jamlash, his-tuyg'ularni boshqarish, tengdoshlar bilan munosabat o'rnatish kabi ko'nikmalarda qiyinchiliklar kuzatilishi mumkin.

O'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar esa ana shu muammolarning profilaktik va korreksion yechimi sifatida xizmat qiladi. Ular bolani virtual muhitdan real ijtimoiy muhitga olib chiqadi, muloqot madaniyatini, jamoaviy mas'uliyatni va emotsional intellektni rivojlantiradi.

Shuningdek, milliy ta'lim tizimida ma'naviy tarbiya, vatanparvarlik, milliy o'zlikni anglash va umuminsoniy qadriyatlarni singdirish masalalari ham ustuvor vazifalardan hisoblanadi. O'yin va integrativ mashg'ulotlar orqali xalq o'yinlari, milliy an'analar, urf-odatlar, tabiatga munosabat, mehnatsevarlik va hurmat kabi fazilatlarini bolalar ongiga tabiiy va ta'sirchan shaklda singdirish mumkin. Shu jihatdan mazkur mavzu nafaqat pedagogik, balki ijtimoiy, madaniy va strategik ahamiyatga ham egadir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda o'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etish muammosini o'rganishda kompleks yondashuv qo'llanildi. Tadqiqotning nazariy asosini shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, faoliyatli yondashuv, kompetensiyaviy ta'lim va integratsiya nazariyalari tashkil etdi.

Ilmiy manbalarni tahlil qilish, qiyosiy-tipologik yondashuv, psixologik-pedagogik kuzatuv, statistik ma'lumotlarni umumlashtirish hamda ilg'or pedagogik tajribalarni o'rganish usullaridan foydalanildi. Shuningdek, xorijiy va o'zbek olimlari qarashlari o'zaro solishtirilib, ularning nazariy xulosalari milliy ta'lim amaliyoti nuqtai nazaridan baholandi. Tadqiqot natijalari asosida o'yin va integrativ mashg'ulotlarning bolalarning kognitiv, ijtimoiy, axloqiy hamda emotsional rivojlanishiga ta'siri ilmiy jihatdan asoslandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Psixologiya fanida o'yin bola rivojlanishining asosiy mexanizmi sifatida e'tirof etilgan. Lev Vygotsky o'yin jarayonida bola o'zining real imkoniyatlaridan yuqori darajada harakat qilishi, ya'ni "yaqin rivojlanish zonasini" faollashtirishini ta'kidlaydi^[1].

Bu fikrdan kelib chiqadiki, o'yin bolada mavjud qobiliyatlarni namoyon qilish emas, balki yangi sifatlarni shakllantirish muhiti hamdir. Bola rolli o'yinlar orqali kattalar hayotini modellashtiradi, ijtimoiy munosabatlarni o'zlashtiradi va mustaqil qaror qabul qilishga o'rganadi. Demak, o'yin tarbiyaning tabiiy laboratoriyasi vazifasini bajaradi. Jean Piaget bola tafakkuri bosqichma-bosqich rivojlanishini tahlil qilib, o'yin tashqi dunyo haqidagi bilimlarni qayta tashkil qilishga xizmat qilishini ko'rsatgan^[2].

Uning nazariyasiga ko'ra, bola o'yin orqali voqelikni o'z tajribasiga moslashtiradi, ramziy fikrlash va mantiqiy operatsiyalarni egallaydi. Bu esa o'yinning aqliy tarbiyadagi ahamiyatini belgilaydi. Shu bilan birga, emotsional jihatdan ham o'yin bolada ijobiy hissiyot, ishonch va faollikni kuchaytiradi. Qiziqish asosida kechgan har qanday faoliyat bola ongida chuqurroq iz qoldirishi pedagogik jihatdan isbotlangan.

Pedagogika tarixida Friedrich Froebel va Maria Montessori kabi olimlar o'yinning tarbiyaviy imkoniyatlarini ilmiy asoslab berganlar. Froebel o'yinni bola ichki dunyosining ifodasi deb baholab, maxsus didaktik materiallar asosida rivojlantiruvchi muhit yaratgan^[3].

Montessori esa mustaqil tanlov, erkin harakat va sensor materiallar orqali bolada intizom, diqqat va mas'uliyatni shakllantirish mumkinligini ko'rsatgan^[4].

Ushbu yondashuvlarning umumiy jihati shundaki, ular bolani tayyor bilimni qabul qiluvchi emas, balki faol sub'yekt sifatida ko'radilar. Integrativ mashg'ulotlar zamonaviy ta'limda bola shaxsiyatini yaxlit rivojlantirishning samarali usuli sifatida qaraladi. Alohida fan yoki ko'nikmalarni ajratilgan holda emas, balki o'zaro bog'liq mazmunda berish bolada real hayotga yaqin tasavvur hosil qiladi. Masalan, "Tabiat" mavzusi asosida tashkil etilgan mashg'ulotda nutqni rivojlantirish, sanash, rasm chizish, musiqa va ekologik tarbiya elementlari bir vaqtning o'zida uyg'unlashishi mumkin. Bunday yondashuv bolaning bilimni parchalangan holda emas, balki tizimli qabul qilishini ta'minlaydi. Jerome Bruner ta'lim mazmuni o'zaro bog'liq holda va bosqichma-bosqich takrorlanib berilganda samara yuqori bo'lishini ta'kidlaydi^[5]. Shu jihatdan integrativ mashg'ulotlar uning nazariy qarashlariga mos keladi.

O'yin va integratsiya uyg'unlashganda tarbiya jarayoni yanada samarali tus oladi. Chunki o'yin bolani faol harakatga chorlasa, integratsiya turli sohalarni yagona maqsad atrofida birlashtiradi. Masalan, "Do'kon" o'yini orqali bolalar muloqot madaniyati, hisob-kitob, navbat kutish, mehnat qadri va halollik kabi fazilatlarini bir vaqtning o'zida o'zlashtirishlari mumkin. "Kasblar shahri" mavzusidagi mashg'ulotda esa jamiyatdagi turli mehnat turlariga hurmat, nutqiy faollik, ijtimoiy rollar va mantiqiy fikrlash rivojlanadi. Bu esa tarbiyaning hayotiy mazmunga ega bo'lishini ta'minlaydi. Ijtimoiylashuv nuqtai nazaridan ham o'yin alohida ahamiyatga ega. Albert Bandura ijtimoiy o'rganish nazariyasida bolalar kuzatish, taqlid va mukofotlash orqali xulq-atvor modellarini egallashini isbotlagan^[6].

Demak, o'yin jarayonida pedagogning muomalasi, guruhdagi munosabatlar va tashkil etilgan muhit tarbiyaning bevosita omili hisoblanadi. Agar pedagog adolatli, mehribon va faol hamkorlikka asoslangan muhit yaratsa, bolalarda ham shunday xulq namunalari shakllanadi.

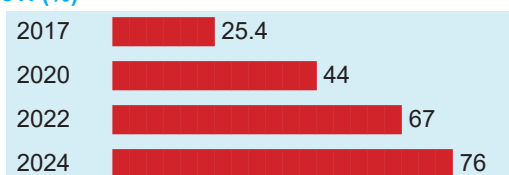
O'zbek olimlarining ilmiy tadqiqotlarida pedagogik tajriba hamda o'yin va integrativ mashg'ulotlarga alohida e'tibor qaratilgan. Davlat o'quv dasturlari va zamonaviy konsepsiyalarda bola rivojlanishi sohalarining o'zaro bog'liqligi, faol ta'lim usullari va milliy qadriyatlar asosida tarbiya berish vazifalari belgilab qo'yilgan. O'zbek olimlaridan professor Nabi Mahmudov bola nutqi, muloqoti va ma'naviy tarbiyasida milliy o'yinlar hamda ijtimoiy faol muhitning ahamiyatini ta'kidlaydi^[7].

Darhaqiqat, xalq o'yinlari bolalarda jamoaviylik, chaqqonlik, hurmat, sabr va milliy o'zlik tuyg'usini rivojlantiradi. "Oq terakmi, ko'k terak", "Arqon tortish", "Chillak" kabi o'yinlar jismoniy rivojlanish bilan birga ijtimoiy munosabatlarni ham shakllantiradi. Shu bilan birga, amaliyotda ayrim muammolar ham uchraydi. Ba'zan o'yin faqat dam olish vositasi sifatida tushuniladi, integratsiya esa rasmiy rejada qolib ketadi. Ayrim pedagoglarda metodik tayyorgarlikning yetarli emasligi, raqamli resurslar tanqisligi va baholash mexanizmlarining aniq emasligi jarayon samaradorligiga ta'sir ko'rsatadi. Bu holat qayta tayyorlash kurslari, zamonaviy qo'llanmalar, elektron resurslar va innovatsion tajribalarni kengaytirishni talab qiladi.

O'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etish metodikasi O'zbekiston ta'lim tizimida so'nggi yillarda izchil rivojlanayotgan va amaliy samara berayotgan pedagogik yo'nalishlardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Mamlakatda ta'lim mazmunini modernizatsiya qilish, erta yoshdan bola rivojlanishiga investitsiya kiritish, zamonaviy metodikalarni joriy etish va xalqaro tajribani milliy muhitga moslashtirish jarayonlari mazkur sohaning rivojlanishiga kuchli turtki berdi. Xususan, maktabgacha ta'lim qamrovining ortishi, muassalar tarmog'ining kengayishi, davlat dasturlarining takomillashuvi va pedagogik texnologiyalarning yangilanishi o'yinli hamda integrativ ta'limning amaliy ahamiyatini yanada kuchaytirdi.

Statistik ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda maktabgacha ta'lim qamrovi 2017-yildagi 25,4 foizdan 2024-yilga kelib 76 foizga yetgan. Bu qisqa vaqt ichida sohada amalga oshirilgan tizimli islohotlar natijasida bolalarni erta ta'lim bilan qamrab olish darajasi keskin o'sganini anglatadi. Qamrov darajasining o'sishi faqat muassasalar sonining ko'payishi bilan emas, balki ta'lim mazmuniga innovatsion metodikalar kiritilishi bilan ham bog'liq. Chunki bolalarni muassasaga jalb etish bilan birga ularga sifatli tarbiya muhitini yaratish ham muhim vazifadir^[8].

1-jadval: Maktabgacha ta'lim qamrovi (%)

Ushbu jadval tahlili shuni ko'rsatadiki, 2017–2024-yillar oralig'ida qamrov qariyb uch barobarga oshgan. Bu holat mamlakatda bola rivojlanishini erta bosqichdan qo'llab-quvvatlash davlat siyosati darajasiga ko'tarilganini ko'rsatadi. Qamrovning o'sishi esa o'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar kabi zamonaviy metodikalarning kengroq joriy etilishi uchun institutsional baza yaratgan.

2024-yil yakuniga ko'ra, mamlakatda 38 mingdan ortiq maktabgacha ta'lim muassasalari faoliyat yuritgan. Ular orasida davlat, xususiy va oilaviy nodavlat muassasalar ulushining ortishi ta'lim xizmatlari diversifikatsiyasi yuz berayotganini anglatadi. Bu esa har bir hududda bolalar uchun turli formatdagi tarbiya muhitlari yaratilayotganidan dalolat beradi ^[9].

2-jadval: Muassasalar turlari (2024 yil)

Davlat muassasalari	9 329
Oilaviy nodavlat	28 729
Boshqa xususiy muassasalar	1 000+

Jadval tahlilidan ko'rinib turibdiki, oilaviy nodavlat bog'chalar ulushi eng yuqori ko'rsatkichni tashkil etadi. Bu davlat-xususiy sheriklik mexanizmi samarali ishlayotganini va ta'lim sohasiga xususiy sektor faol jalb qilinganini anglatadi. Bunday muassasalarda ixcham guruhlar, individual yondashuv va o'yinli ta'lim shakllarini qo'llash imkoniyati yuqori bo'ladi.

Amaliyotda mazkur metodika asosan bolaning tabiiy faolligini rag'batlantirishga qaratilgan usullar orqali qo'llanilmoqda. Rolli o'yinlar, syujetli mashg'ulotlar, mavzuli integrativ darslar, milliy harakatli o'yinlar, sensor mashqlar va raqamli ta'limiy o'yinlar shular jumlasidandir. Masalan, "Do'kon", "Shifokor", "Kasblar shahri" kabi rolli mashg'ulotlar bolalarda muloqot madaniyati, hisoblash ko'nikmasi, ijtimoiy rollarni anglash va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini shakllantiradi.

Pedagogik kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, rolli o'yinlar ishtirokchilarning emotsional faolligi va ijtimoiy moslashuvini oshiradi ^[10].

3-jadval: Rolli o'yinlar ta'siri (%)

Muloqot ko'nikmasi	88
Ijtimoiy moslashuv	84
Mustaqillik	80
Emosional faollik	86

Ushbu ko'rsatkichlardan anglashiladiki, rolli o'yinlar, eng avvalo, muloqot va emotsional faollikni kuchaytiradi. Bu esa bolaning keyingi ijtimoiy hayoti va maktab muhitiga moslashuvda muhim omil hisoblanadi.

Integrativ mashg'ulotlar ham amaliyotda yuqori samara berayotgan yondashuv sifatida baholanmoqda. Bunda bir mashg'ulot doirasida nutqni rivojlantirish, mantiqiy fikrlash, ijodiy faoliyat, musiqa va harakat elementlari birlashtiriladi. Masalan, "Bahor" mavzusida bolalar tabiat haqida suhbat qiladi, gul chizadi, she'r aytadi, sanash mashqini bajaradi va harakatli o'yinda qatnashadi. Bu jarayon bilimni yaxlit holda qabul qilish imkonini beradi.

4-jadval: Integrativ mashg'ulot samaradorligi (%)

Fikrlash qobiliyati	85	
Xotira		
Ijodkorlik		87
Fanlararo bog'lanish	84	

Jadval tahlili shuni ko'rsatadiki, integrativ mashg'ulotlar, ayniqsa, ijodkorlik va fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda yuqori natija bermoqda. Bu holat bolaning bilimni mexanik emas, balki anglangan va amaliy shaklda o'zlashtirayotganini ko'rsatadi. O'zbekistonda milliy o'yinlardan foydalanish ham muhim o'rin tutadi. "Oq terakmi, ko'k terak", "Arqon tortish", "Chillak" kabi xalq o'yinlari orqali bolalarda jamoaviylik, chaqqonlik, intizom va milliy qadriyatlarga hurmat tuyg'usi shakllanadi. Bu esa tarbiya mazmunining milliy asoslar bilan boyitilayotganini anglatadi. Shu bilan birga, interaktiv doskalar, multimedia platformalari va elektron resurslardan foydalanish raqamli o'yinli ta'lim imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Umumiy tahlil shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda o'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etish sohasi statistik o'sish, institutsional kengayish va metodik yangilanish bilan tavsiflanadi. Qamrovning ortishi, muassasalar sonining ko'payishi va ta'lim mazmunining boyishi mazkur yo'nalishning

istiqbollu ekanini tasdiqlaydi. Kelgusida pedagog kadrlar malakasini oshirish, sifat monitoringini kuchaytirish va innovatsion metodikalarni hududlarda teng joriy etish ushbu sohaning yanada samarali rivojlanishini ta'minlaydi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etish zamonaviy ta'lim tizimida bola shaxsini har tomonlama rivojlantirishga xizmat qiluvchi kompleks pedagogik model hisoblanadi. Ushbu yondashuvning nazariy asoslari psixologiya, pedagogika va ijtimoiylashuv nazariyalariga tayanadi hamda bolaning kognitiv, emotsional, axloqiy va kommunikativ rivojlanishini bir vaqtning o'zida ta'minlaydi. Ilmiy tahlillardan ma'lum bo'ladiki, o'yin bola uchun tabiiy faoliyat shakli sifatida uning ichki ehtiyojlari, qiziqishlari va ijodiy imkoniyatlarini faollashtiradi, integrativ mashg'ulotlar esa bilim, ko'nikma va qadriyatlarni o'zaro bog'liq holda shakllantirish imkonini beradi. Shu jihatdan mazkur metodika an'anaviy, bir yo'nalishli ta'lim modellariga nisbatan samaradorligi yuqori bo'lgan innovatsion tizim sifatida baholanishi mumkin.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, tahlillar shuni ko'rsatdiki, rolli va syujetli o'yinlar bolalarda ijtimoiy munosabatlarga kirishish, hamkorlik qilish, mas'uliyat hissi, mustaqil qaror qabul qilish va muloqot madaniyatini rivojlantirishda yuqori natija beradi. Ayniqsa, erta yoshda shakllangan mazkur kompetensiyalar keyingi ta'lim bosqichlarida o'quv muvaffaqiyati, jamoaga moslashuv va liderlik sifatlarining poydevori bo'lib xizmat qiladi. Shu bilan birga, o'yin jarayonidagi erkin muhit bolaning emotsional barqarorligi, o'zini namoyon qilishi va ijobiy "men-konsepsiyasi" shakllanishiga ham kuchli ta'sir ko'rsatadi.

Integrativ mashg'ulotlar bo'yicha olingan nazariy va amaliy xulosalar shundan dalolat beradiki, ta'lim mazmunini fanlar kesimida emas, balki hayotiy vaziyatlar, mavzular va muammolar asosida tashkil etish bolalarda tizimli tafakkur, mantiqiy mushohada, ijodkorlik va amaliy ko'nikmalarni rivojlantiradi. Bunday yondashuv bolaga bilimlarni mexanik yodlash emas, balki anglangan holda o'zlashtirish imkonini beradi. Natijada bola olingan bilimni yangi sharoitlarda qo'llash, muammolarni mustaqil hal qilish va turli faoliyat turlarini uyg'unlashtirish qobiliyatiga ega bo'ladi.

O'zbekiston ta'lim tizimida ushbu metodikaning keng joriy etilishi davlat siyosati darajasida amalga oshirilayotgan islohotlar bilan uzviy bog'liq ekani aniqlandi. Maktabgacha ta'lim qamrovining sezilarli o'sishi, muassasalar tarmog'ining kengayishi, davlat va nodavlat sektor hamkorligining kuchayishi, "Ilk qadam" kabi dasturlarning joriy etilishi mazkur yo'nalishning amaliy ahamiyatini yanada oshirdi. Bu jarayon bolalarni erta rivojlantirish, maktabga tayyorlash va sifatli tarbiya muhitini yaratishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, tadqiqot davomida ayrim muammolar ham aniqlandi: pedagoglarning integrativ yondashuv bo'yicha metodik tayyorgarligi har doim ham yetarli emasligi, hududlar o'rtasida moddiy-texnik imkoniyatlar tafovuti mavjudligi, baholash mezonlarining yagona tizimi shakllanmaganligi va raqamli resurslardan samarali foydalanish ko'nikmalarida farqlar borligi kuzatildi. Demak, kelgusida ushbu sohani yanada takomillashtirish uchun pedagog kadrlarni qayta tayyorlash, ilmiy-metodik ta'minotni kuchaytirish, monitoring va baholash tizimini ishlab chiqish hamda innovatsion raqamli resurslarni keng joriy etish maqsadga muvofiqdir.

Umuman olganda, o'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etish bolani intellektual salohiyatli, ijtimoiy faol, ma'naviy yetuk, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiq shaxs sifatida tarbiyalashning eng samarali mexanizmlaridan biri hisoblanadi. Mazkur yondashuvni ilmiy asosda rivojlantirish va amaliyotga keng tatbiq etish kelajak avlodning raqobatbardosh, kreativ va barqaror jamiyat qurishga qodir insonlar bo'lib kamol topishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Vygotskiy L.S. Voobrajeniyе i tvorchestvo v detskom vozraste. Moskva: Pedagogika, 1991. – 102–118-b.
2. Piaget J. The Psychology of the Child. New York: Basic Books, 1969. – 67–81-b.
3. Froebel F. Education by Development. New York: Appleton, 1899. – 88–96-b.
4. Montessori M. The Discovery of the Child. New York: Ballantine Books, 1967. – 54–73-b.
5. Bruner J. Toward a Theory of Instruction. Cambridge: Harvard University Press, 1966. – 41–59-b.
6. Bandura A. Social Learning Theory. New Jersey: Prentice Hall, 1977. – 118–135-b.
7. Mahmudov N. Pedagogik muloqot va bola tarbiyasi masalalari. Toshkent, 2018. – 45–49-b.
8. O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim davlat o'quv dasturlari. Toshkent, 2020–2025. – 12–28-b.
9. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi hisobotlari, 2017–2024.
10. Stat.uz. Maktabgacha ta'lim statistikasi, 2024.
11. UNICEF. Early Childhood Education in Uzbekistan, 2023.
12. O'zbekiston Respublikasi "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi. Toshkent, 2022.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.